

Terugmelding Consultatiebijeenkomsten Concept RES Drechtsteden

17 & 18 juni 2020

Opening en in groepen uiteen

De digitale consultatiebijeenkomsten zijn met een welkomstwoord van Jacqueline van Dongen geopend, waarbij het doel van de avond is toegelicht (met elkaar in gesprek over de concept RES). Na het welkomstwoord zijn de aanwezigen op beide avonden in vier digitale groepen uiteen gegaan.

In de afzonderlijke groepen is men vervolgens in gesprek gegaan over de concept RES Drechtsteden. Iedere groep had hierbij een gespreksleider die de gespreksdeelnemers meenam langs de volgende onderdelen van de concept RES:

- I. Onze nuchtere aanpak: een eerlijk en realistisch deel voor onze rekening nemen;
- II. Bod, ambitie en aanpak elektriciteit
- III. Bod, ambitie en aanpak warmte
- IV. Leidende principes & afwegingskader
- V. Vervolgstappen

In deze terugmelding houden wij dezelfde indeling aan en geven wij per onderdeel aan welke input, stellingen en opmerkingen er vanuit de acht afzonderlijke groeps gesprekken door de deelnemers zijn aangedragen. Hiermee biedt het onderstaande een overzicht van punten die in de acht groeps gesprekken naar voren zijn gekomen. Let op: in de terugmelding zijn dus ook veel (persoonlijke) meningen van deelnemers weergegeven.

Input en suggesties van de groeps gesprekken

I. Onze nuchtere aanpak: een eerlijk en realistisch deel voor onze rekening nemen

Tijdens de informatiebijeenkomsten hebben we gedeeld dat wij in de concept RES Drechtsteden kiezen voor een nuchtere aanpak, waar we zowel een eerlijk als een realistisch deel van de opgave voor onze rekening willen nemen. We hebben de deelnemers in de groeps gesprekken verzocht om op deze toegelichte aanpak te reageren.

Input

- Goede zaak, we laten zien dat we onze schouders er onder willen zetten (handen uit de mouwen), maar nemen realisme in acht. Fijn dat we kiezen voor een aanpak die we echt kunnen realiseren. Overbieden is inderdaad een slechte zaak. Kijk vooral naar lokale mogelijkheden en wat passend is en blijf open staan voor reacties uit de omgeving.
- Kies nu ook voor grootschalige inzet en bekijk wat er tot 2050 nodig is. Creëer nu de ruimte om die voor een deel in te vullen. Dan heb je ook tijd om inspraak en betrokkenheid van burgers te organiseren. Het bod mag dus ambitieuzer zijn.
- Betrek nadrukkelijk ook lokale ondernemers en lokale energiecollectieven in de aanpak. Zet lokale kracht en kennis in én ga in gesprek om de haalbaarheid te bepalen. De communicatie naar bedrijven is tot dusver achter gebleven. Zet lokale bedrijven ook actief in bij zon op dak en restuimtes.
- Het initiatief vanuit de RES en alles wat regionaal wordt opgepakt op deze manier is super. Ik heb wel het idee dat het de energie en de prioriteit bij de gemeenten deels weghaalt om het lokaal op te pakken. Ook lokaal hebben we een opgave en daar moet je ook prioriteit aan geven. Bijvoorbeeld het stimuleren van coöperaties zou ik positief vinden als onderdeel van de totale transitie.

- Is de druk er bij ons niet al af om met een hoog bod te komen, nu blijkt dat alle reeds openbaar gemaakte concept-RES'en al tot meer dan de landelijke doelstelling van 35TWh optellen? Het bod is wat aan de magere kant.
- Kijk regionaal maar ook binnen gemeenten of lokale initiatieven versneld kunnen worden en ga uit van de eigenheid van de gemeenten. Neem de lokale inzet ook op in de RES 1.0. Wees daarbij kritisch op de aanpak en maak het niet te groots. Leer ook van meerdere kleine initiatieven in het land.
- Het is lastig in te schatten hoe het Drechtstedelijk bod zich verhoudt tot die van andere regio's. Verschillende aanwezigen kunnen nu lastig waarnemen hoe het zich tot elkaar verhoudt, maar geven mee om realistisch te blijven denken voor de samenleving.
- Wees niet te bang om verkeerde dingen te doen, zie het als leermomenten. Breng daarnaast de effecten van de voorgestelde keuzes op de toekomst goed in beeld.

II. Bod, ambitie en aanpak elektriciteit

Tijdens de informatiebijeenkomsten hebben we de deelnemers geïnformeerd over het voorgestelde bod (0,66 PJ) en onze aanpak om dit bod te realiseren (maximale inzet grootschalig zon op dak en zon in restruimtes).

Input

- Logische inzet en ook in die volgorde: zon op dak en dan restruimtes. Wordt wel ervaren als veel van hetzelfde, waardoor de vraag rijst of deze aanpak afdoende is.
- Met betrekking tot zon op daken mogelijk toch nog te optimistisch. Vooral de grote daken tellen mee. Van initiatieven gericht op grote daken weten we nu al dat het lastig is om gebouweigenaren te verleiden. Pandeigenaren hebben vaak andere prioriteiten dan zonnepanelen. Bovendien zijn eigenaren en gebruikers van panden niet altijd dezelfde partij. Overheid heeft nog geen mogelijkheid om te verplichten. De overheden moeten meer instrumenten gaan inzetten, anders gaan we het bod niet halen.
- Is het bod met betrekking tot zon op daken realistisch, dit lijkt nog behoorlijk ambitieus en zal veel inzet vergen om te realiseren. Richt met oog hierop communicatie ook op kleine daken en start een lobby naar het Rijk om kleine daken ook mee te laten tellen in het bod.
- Je hoeft het bod niet in deze periode helemaal mee te nemen, dat is niet realistisch. Maar je moet de ambitie wel serieus oppakken. Je moet uitstralen dat je het wel wilt want anders denken burgers dat het niet serieus is en gaat het nooit lukken.
- Kijk ook naar toepassingen waarbij zonnepanelen op water worden gerealiseerd. Bied tegelijk géén vrij spel voor zon in restruimten, kijk ook hier goed naar kaders en spelregels. Maak bijvoorbeeld onderscheid tussen publieke restruimtes en particuliere restruimtes. Kijk hierbij ook wat lokale partijen kunnen betekenen bij de realisatie.
- Kijk ook naar tijdelijke zonneweides bijvoorbeeld op terreinen voor bouwprojecten die vaak een lange doorlooptijd kennen. Kijk ook naar nieuwe ontwikkelingen met opwek in raampartijen.
- Maak het voor particuliere daken aantrekkelijk om in te zetten op grootschalige zon. Blijft bijzonder dat zon op kleine daken niet wordt meegeteld in het bod. Je hebt als gemeenten alsnog een (grote) rol om burgers hierin te stimuleren en met oog hierop zou het ook mee moeten tellen in de elektriciteit die je als regio op wekt.

- Er wordt daarnaast in de regio niet genoeg gecontroleerd of bedrijven energiebesparende maatregelen nemen. Extra inzet op handhaving van wet- en regelgeving over energiebesparing moet een prominentere plek krijgen. Dat is de opening van een gesprek.
- Zon heeft veel minder productie uren als wind. Het is veel duurder voor de maatschappij om alleen zon te doen. De beste oplossing is een combinatie van zon en wind, waardoor je de infrastructuur beter benut. Aanleg technisch is zon een duurdere oplossing. En in een gebied wat heel dicht is, is alleen zon misschien niet altijd de beste optie voor de omgeving.
- Wat verandert er nu door de RES bij de aanpak die we nu hanteren? Doen we nu de goede dingen? Hebben we hoop dat er in de toekomst betere oplossingen komen of schuiven we lastige beslissingen voor ons uit. Want we zetten nu al in op zon op daken. Gaan we het hiermee redden?
- Wordt er ook gekeken naar kleinschalige opwek van wind? Bijvoorbeeld of bij boerderijen met zonnepanelen ook een kleine boerderijmolen geplaatst kan worden? Geen volledige oplossing voor de RES, maar kan voor een ondernemer heel gunstig zijn. En zo'n boerderijmolen is een equivalent van een behoorlijk dak. Hoe staan de gemeentes hier tegenover?
- Investeringsbeslissingen van ondernemers worden nu waarschijnlijk door corona anders. Er ligt dan ook een belangrijke vraag om de ondernemers hiermee te helpen. Zowel vraag over voorfinanciering als over rendement. Ondernemers zullen nu alleen in de meest noodzakelijk dingen investeren. Voor ondernemers is het nu een extra zware tijd vanwege corona.
- Daken in de regio kunnen gebruikt worden voor eigen opwek of gebruikt worden voor zon-op-andermans dak. Mogelijk kun je ondernemers stimuleren en verleiden dat zij de daken ter beschikking stellen voor opwek.
- Kijk ook nadrukkelijk naar geluidsschermen bij snelwegen voor opwek.
- Besef wel dat de grootste opbrengst uiteindelijk in windturbines zit. Er zijn heel veel zonneweides nodig om 1 windturbine te compenseren.

Ook hebben we u geïnformeerd over de ambitie om in drie zoekgebieden (A15, A16 en Kijfhoek) nader te verkennen of het bod eventueel kan worden opgehoogd met 0,84 PJ.

Input

- Verstandig dat nieuwe windturbines nog niet zijn meegenomen in het bod. Bij het onderzoeken van windmolens in de ambitie moet de volledige overlast worden meegewogen. Slagschaduw moet bijvoorbeeld ook nadrukkelijk worden meegenomen, zeker met oog op de molens met 240 meter tiphoogte. Bovendien moet hierbij ook rekening worden gehouden met het intensieve gebruik van onze regio en dus ook de vele verkeersbewegingen over wegen, spoorlijnen en waterwegen.
- De zoekgebieden hebben nu betrekking op weersafhankelijke opwekking. Voeg ook een virtueel zoekgebied toe voor andere oplossingen (zoals thorium, waterstof of andere nieuwe toepassingen). Kijk ook naar regio's die andere bronnen inzetten.
- Blijf wendbaar in keuzes en technieken. En doe met de grootschalige opwek recht aan de kleine dichtbebouwde postzegel die ons gebied in wezen is.

- Houd in de nadere uitwerking ook rekening met de netimpact die voortkomt uit de opwek van energie op kleine daken.
- Ga zeer zorgvuldig om met wind of grootschalige zonneweides. Dit mag niet gaan knellen met natuurwaarden, andere opgaven en ambities zoals woningbouw én bijvoorbeeld ambities met betrekking tot bereikbaarheid. Let op dat je hierbij zorgvuldig omgaat met inwoners, ruimte, milieu en landschappen. Breng de effecten van zonnevelden en windmolens op de natuur in beeld met een ecologisch onderzoek.
- Gebruik Kijfhoek ook om windmolens op te zetten. Daar heeft nauwelijks iemand last van (slagschaduw/geluid). Dan moet de overheid meebewegen, er zouden veiligheidsrisico's spelen vanwege het spoor. Het is aan inwoners niet uit te leggen waarom er op Groote Lindt naast een BRO 4 bedrijf wel een windmolen kan staan, maar niet langs het spoor omdat dat veiligheidsrisico's zou opleveren (regelgeving ligt daar dwars).
- Neem ook Alblasserdam en Hendrik-Ido-Ambacht als onderzoeksgebied mee als er kansen zijn.
- Ga in gesprek met bedrijven over nieuwe technieken, wind en zon zijn niet voldoende. Onderzoek bijvoorbeeld kans voor elektriciteit uit de rivieren.
- De gearceerde zoekgebieden die zijn getoond lopen over de bebouwde kom en houden geen rekening met (veiligheids)contouren. Je krijgt nu een verkeerd beeld dat op alle zoeklocaties ruimte is voor zon en wind. Je beperkt op deze manier de ruimte voor zon en overschat de ruimte voor wind. Verleg het zoekgebied langs de A15 naar het noorden, zodat deze meer op afstand komt van de bebouwde kom. Geef bij voorkeur helder aan wat geschikt is voor wind en voor zon om een helder beeld te krijgen. Houd nadrukkelijk rekening met veiligheid in het zoekgebied Kijfhoek. **De arcering wordt naar aanleiding van de consultatiebijeenkomsten in de concept RES aangepast.**
- Er worden zorgen gedeeld over de beschikbare tijd om inwoners te raadplegen (participatie richting de RES 1.0) en de hiervoor benodigde (lokale) capaciteit en middelen.
- Er worden zorgen gedeeld over de grenzen van onze regio. We moeten afstemmen met aanpalende energieregio's, want dat is goed voor inwoners in het geheel. Windmolens worden vaak op de randen van de regio geplaatst. Voorkom dat inwoners van de ene regio geen inspraak hebben in windmolens die aan de rand van een andere regio worden gerealiseerd.
- De gebiedsstudies bieden een kans om een gefundeerde uitspraak te doen over wind. Eerst het proces doorlopen met gebiedsstudie en participatie, geeft de mogelijkheid om daarna een uitspraak te doen als raad(sleden).
- Heb ook aandacht voor de opslag van energie om een goede verdeling van de duurzame energie te bewerkstelligen. Er zijn straks verschillende momenten waarop mensen elektriciteit afnemen en waarop elektriciteit wordt geproduceerd. We beredeneren nu vanuit de huidige situatie, terwijl de situatie gaat veranderen.
- Wat zou er in de Biesbosch kunnen? Aan de randen van de waterbekkens iets met zon of wind doen, zonder dat veel bewoners er last van hebben? En de dijklichamen rond de waterbekkens?
- Heb en blijf nadrukkelijk aandacht houden voor energiebesparing.

III. Bod, ambitie en aanpak warmte

Tijdens de informatiebijeenkomsten hebben we de deelnemers ook geïnformeerd over het bod met betrekking tot warmte (12.000 woningequivalenten) en de ambitie met betrekking tot warmte (totaal 25.000 woningequivalenten) die wij voor 2030 aardgasvrij willen maken doormiddel van aansluiting op een warmtenet. Hierbij hebben we heel nadrukkelijk aangegeven dat realisatie van deze ambitie zéér afhankelijk is van het op orde zijn van randvoorwaarden.

Ook hebben we aangegeven wat de voorkeursvolgorde is bij de toepassing van warmtebronnen (1 direct bruikbare warmte, 2 op te waarderen warmte, 3 te maken warmte). En we hebben inzicht gegeven in de voorziene warmtebronnen per gemeente.

Input

- Er leeft onduidelijkheid wat er mogelijk is voor levering van energie/warmte voor gemeenten waar een warmtenet minder kansrijk is op dit moment. Bovendien is de vraag in hoeverre een warmtenet duurzaam is en betaalbaar voor inwoners. Dit roept vragen op over hoe haalbaar de RES is voor gemeente als Hardinxveld-Giessendam en hoe zij alvast stappen kunnen zetten richting aardgasvrij.
- Haal geen warmte uit houtverbranding.
- Hoe gaan we om met verschillende warmtevoorkeuren van de samenleving en wat doet dat met de haalbaarheid van ons eigen bod?
- In Zwijndrecht is er een voorkeur voor clusters van warmte, en die uiteindelijk verbinden. In Zwijndrecht gebeurt al het nodige, vastgoed is geschikt gemaakt en er is subsidie aangevraagd.
- Wetgeving en financiering moet nog op orde komen en dat is belangrijk. Vooral kijken naar corporaties, decentrale opwekking en haalbaar en betaalbaar.
- Je moet luisteren naar wat de voorwaarden zijn voor mensen om mee te doen. Werkende weg kom je erachter wat er precies nodig is. Je moet de ambitie vanuit het rijk/provincie/gemeente hebben om zeker in de eerste fase mensen over de streep te trekken. Wacht niet te lang, want hoe meer je naar voren schuift, hoe meer je straks in 1 keer moet doen. En dat krijgt je nooit voor elkaar. Je kunt wel wachten, maar het probleem wordt alleen maar groter.
- We richten ons vaak op wijken met mensen die een lager inkomen hebben. We kiezen de lastige wijken als proeftuin. Je moet misschien voor de wijkaanpak een andere wijk kiezen. Moet je niet een wijk kiezen waar mensen zich wat meer kunnen permitteren?
- Het lijkt alsof we in de regio gaan voor grootschalige warmtenetten. Kunnen bewoners gezamenlijk investeren in een warmtenet voor 300/400 woningen wat je zelf zou kunnen beheren? Wordt daarnaar gekeken?
- Het is een mooie doelstelling, volop technische kansen voor corporatiebezit. Er is nog wel wat nodig om corporaties mee te krijgen, deels vanwege financiële last. Goed startpunt omdat je makkelijker aanspreekpunt hebt dan alleen individuele eigenaren. Maar niet alleen corporaties. Particulieren moeten wel mee. Interessant om te kijken hoe particulieren kunnen meeliften op aanpak corporaties. Gemeenten moeten hier een rol in spelen.

- In welke mate kunnen we voldoen aan deze ambitie en die ook betaalbaar en haalbaar maken voor de samenleving? De financiële haalbaarheid is even belangrijk als de technische haalbaarheid. Heb je niet het risico dat mensen later zeggen hadden we maar langer gewacht?
- Hoe nuchter en realistisch zijn die 25.000 woningequivalenten? In hoeverre is rekening gehouden met het werk wat dat met zich meebrengt?
- We moeten heel veel duidelijkheid gaan bieden, maar het zijn ook hele individuele keuzes. Het gaat bijvoorbeeld ook om in welke levensfase zit je, zijn mensen in principe bereid om te investeren, ja of nee. Je moet eigenlijk individueel mensen voorlichting geven om dit soort keuzes te maken.
- Teleurgesteld dat er weinig wordt gedaan met studie en onderzoek. Bijvoorbeeld waterzijdig inregelen. Bijvoorbeeld de buitenkant van de huizen isoleren. We moeten proberen ervan uit te gaan dat wat we niet nodig hebben, hoeven we niet op te wekken. Aandacht voor het temperatuurniveau van het warmtenet en de isolatiewaarde van huizen.
- Communiceer goed over de warmtetransitie. De bevolking denkt dat we massaal van het gas af moeten. Maar de werkelijkheid is met oog op het bod en de ambitie een stuk genuanceerder. Bewoners zouden hierover meer voorlichting moeten krijgen.
- Gemeenten waar een warmtenet geen optie is, kunnen misschien beter wachten op nieuwe technieken. Er doen zich nieuwe ontwikkelingen voor op gebied van all-electric voor minder goed geïsoleerde woningen. Houd ook de optie waterstof of biogas door gasleidingen open. Blijf om je heen kijken er is meer mogelijk.
- Door klimaatverandering kan de behoefte aan warmte in de toekomst wellicht afnemen en de behoefte aan koeling juist toenemen.
- Het is lastig om de link te leggen tussen het bod en de ambitie en hoe zich dit geografisch gaat ontwikkelen (waar wordt begonnen en hoe ontwikkeld het warmtenet zich verder?).

IV. Leidende principes & afwegingskader

Verder hebben we tijdens de informatiebijeenkomsten inzicht gegeven in leidende principes (bijv. een eerlijk en realistisch deel voor onze rekening nemen) en belangrijke afwegingskaders, zoals de voorkeur voor het clusteren van projecten en de te hanteren volgorde voor zon (eerst daken en gevels, dan onbenutte terreinen, dan functiecombinaties en als laatste voorkeur natuur en landbouw).

Input

- Zoveel mogelijk projecten clusteren en concentreren is niet altijd gewenst. Dit moet je specificeren, anders zet je jezelf klem. Landbouw en wind is bijvoorbeeld goed te combineren.
- Houd het transport van energie zo laag mogelijk, let op afstand tussen bron en gebruiker. Dit ook met oog op warmteverlies.
- Communicatie tussen RES-en belangrijk. Een gezamenlijke gebiedsstudie bijvoorbeeld. Andere overheden (provincie, waterschap) en Stedin hebben hier ook nog iets te zeggen.

- Het laten meeprofitieren van inwoners is belangrijk, maar hoe gaan we dit regelen? Zorg hierbij dat het voor de lange termijn geregeld is én niet alleen voor de korte termijn (dus voorkomen dat inwoners slechts enkele jaren kunnen profiteren).
- Bekijk het ook wetenschappelijk.
- Laat natuur weg uit de voorkeursvolgorde zon.
- Is al bekeken wat de benodigde investeringen zijn in onze regio, zowel wat betreft overheden, ondernemers als bewoners en wat hier tegenover staat?
- Het zijn bijna eerder sociale maatschappelijke bestuurlijke vragen als je het hebt over werkgelegenheid en een betaalbare energierekening voor iedereen. Natuurlijk hangt dit af van de systemen die je kiest en is daar een afwegingskader bij. Wat doet dit met de werkgelegenheid in de regio, even sec, los van de systemen die je daarbij kiest, kun je hierbij een voorkeur laten ontstaan voor lokale bedrijven.
- Bij het afwegingskader zie je werkgelegenheid, haalbaarheid en betaalbaarheid. Hoe zien we dat terug in deze RES? Kan er een impact analyse worden gemaakt van effecten voor de werkgelegenheid?
- Doorwerken van leidende principes is belangrijk: waar kun je als overheid sturen? Stel bij nieuwbouwlocaties eisen aan duurzaamheid. Hoe zorgen we dat bij de inrichting van het distributiepark de gevels op het zuiden zonnepanelen krijgen? Goed communiceren en stimuleren is belangrijk. Kans voor zichtbaarheid van bedrijven en duurzame profilering langs de snelweg. Vergunningen ook een mogelijke tool?

V. Vervolgstappen

Tenslotte hebben we tijdens de informatiebijeenkomsten de vervolgstappen aangegeven om te komen tot uitwerking van de concept RES (einddatum 1 oktober 2020) naar de RES 1.0 (einddatum 1 juli 2021).

Input

- Laat zien hoe deze energietransitie mensen tot achter hun voordeur raakt. Het is niet meer vrijblijvend, en dat is voor veel mensen niet duidelijk. Er moet urgentiebesef ontstaan om mee te doen en te denken. Hierbij moet speciale aandacht zijn voor het lokale bedrijfsleven om hen een rol te geven in deze transitie. Op deze manier kunnen zij economische voordelen eruit halen die in de regio blijven.
- Mensen hebben niet het gevoel dat het hen raakt. Maar wat we nu vastleggen in het RES, kan belemmerend werken richting de participatie naar de samenleving. We moeten niet de illusie in stand houden dat iedereen het op zijn eigen manier kan blijven doen. Wees voldoende zichtbaar en duidelijk.
- Je ziet dat gemeenten hun begroting steeds overzichtelijker en visueel maken, zo moeten we ook communicatie over de RES aanpakken.
- Corona houdt nu iedereen bezig en niet dit onderwerp. Daarom wordt het participatietraject lastig. Bestuurlijk uniforme communicatie is ook belangrijk in de regio. Niet dat de ene gemeente heel anders communiceert dan de andere. Geef een eenduidige boodschap.
- We moeten dit vraagstuk gezamenlijk aanpakken, niet een NIMBY houding hebben als gemeenten. Regionale solidariteit. Het is ook een regionaal belang. We moeten alleen niet op elkaar wachten, is in de realiteit ingewikkeld (kijk ook naar woningbouw).

- Aandacht wordt gevraagd voor de participatie van het bedrijfsleven. Enerzijds zijn zij geïnteresseerd in de techniek en anderzijds in het leveren van de warmte. Je wilt de lokale ondernemers laten meedenken en laten profiteren van de kansen.
- Betrek inwoners juist ook via samenlevingsverbanden zoals sportverenigingen en scholen.
- Zorg voor bekendheid van de concept RES en het traject richting RES 1.0 bij bedrijven en zzp'ers. Gebruik hiervoor juist ook kanalen zoals de Kamer van Koophandel, banken, verenigingen etc.
- Zet op regionaal niveau de hoofdlijnen uit, ook op financieringsgebied. Laat zoveel mogelijk processen naast elkaar lopen, maar met een duidelijke knip tussen regionaal en lokaal.
- Neem als uitgangspunt ook dat de energietransitie kansen voor iedereen moet bieden. Geef tegelijk ook grenzen aan, wat kunnen of doen we niet.
- Zet lobbylijn uit naar het Rijk, er is financiering vanuit het Rijk nodig, zoals bijv. leningen verstrekt door gemeenten.
- Combineer waar mogelijk de participatietrajecten, er komen meerdere items op de inwoners af: de concept-RES, de transitievisie Warmte, de omgevingswet.
- Zoek verbinding met andere regio's, doe het vooral samen en benadruk de kansen op groen herstel (werkgelegenheid na coronacrisis). Met name voor gemeenteraadsleden van Sliedrecht, Hardinxveld Giessendam en Papendrecht. Belangrijk om bij de gebiedsstudies voor de A15 samen met de regio Alblasserwaard/ Gorinchem-Molenlanden op te trekken. Uit het verleden liggen zaken gevoelig, daarom gezamenlijk optrekken en niet iedere gemeente apart.
- Wat betreft de behandeling door de commissies en raden eind augustus/september, kan dat inzichtelijk worden gemaakt? Voor de mensen die betrokken zijn bij dit proces of belanghebbend zijn is dat belangrijk om te weten. Wanneer wordt de concept RES exact geagendeerd als je wilt inspreken bij de commissies?
- Met de concept RES hebben we nu een duidelijk regionaal moment om naar de lokale raad te gaan om aan meningsvorming te doen, maar de uitvoering zal straks lokaal zijn vanuit de RES in combinatie met de Omgevingswet. We hebben een regionale opgave te doen, maar vervolgens is het aan de lokale raad en de gemeente om de uitvoering te doen.

Sluiting

Jacqueline heeft alle aanwezigen nadrukkelijk bedankt voor hun aanwezigheid, interesse en betrokkenheid bij dit proces. Ook heeft zij nogmaals benadrukt dat we mede op basis van signalen vanuit de volksvertegenwoordigers er heel nadrukkelijk voor hebben gekozen om een zorgvuldig proces te doorlopen waarin de partners van het energieakkoord en de volksvertegenwoordigers van de gemeenten, provincie en waterschappen worden betrokken.

In september zal de concept RES worden behandeld in de gemeenteraden en zal om een reactie op de concept RES worden gevraagd. In het proces richting de RES 1.0 zullen de gemeenteraden een zeer nadrukkelijke rol gaan vervullen als schakel in het participatieproces en verbinder met de lokale achterban en gemeenschappen.

Nagekomen vragen en opmerkingen kunt u altijd stellen via uw griffie, uw wethouder of energie@drechtsteden.nl